

ΑΡΧΑΙΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ

Διαδρομές στη φύση και την Ιστορία

Η

ταυτότητά τους δεν γράφει χρονολογία γέννησης. Στο βιογραφικό τους καμαρώνουν για το γεγονός ότι πάνω τους βάδισαν σπουδαίες προσωπικότητες που άφησαν ανεξίτηλο το ίχνος τους στην Ιστορία. Κάποιες φορές πληγώθηκαν από το πέρασμα του χρόνου και άλλες λησμονήθηκαν. Πολλά όμως από τα μονοπάτια που αποτελούσαν σπουδαίο κομμάτι του αρχαίου οδικού δικτύου ξαναζούν και αποκτούν χιλιάδες φίλους, που θέλουν να γνωρίσουν τα μυστικά τους, αλλά και να ακολουθήσουν τις ίδιες διαδρομές που έκαναν οι αρχαίοι Έλληνες.

Δικαιωματικά, ο πρώτος του οποίου οι περισσότεροι ζητούν να ακολουθήσουν τα βήματα δεν θα μπορούσε να είναι άλλος από τον ιδρυτή της Περιπατητικής Σχολής, τον σπουδαίο φιλόσοφο και δάσκαλο του Μεγάλου Αλεξάνδρου, Αριστοτέλη.

Με μήκος που φτάνει τα 17 χλμ. ο Αριστοτελικός Περίπατος ξεκινά από το προστατευμένο από το ευρωπαϊκό δίκτυο Natura 2000 Αλσος, που φέρει το όνομα του φιλοσόφου, στη Χαλκιδική – εκεί όπου ενδημούν περισσότερα από 500 διαφορετικά είδη δένδρων και βοτάνων – και καταλήγει στα Αρχαία Στάγειρα, τη γενέτειρα του Αριστοτέλη.

Ανάμεσα σε πυκνή βλάστηση και ξέφωτα που έχουν θέα προς τον Ακάνθιο και τον Στρυμονικό Κόλπο και συντροφιά με τις ευωδιές δένδρων και φυτών που περιγράφει ο Αριστοτέλης, οι επισκέπτες από τη Δευτέρα στις 10 το πρωί (θα παρουσιαστεί από τον Οργανισμό Τουριστικής Ανάπτυξης προ του Αθω, ύστερα από πρόσφατες εργασίες αποκατάστασης) θα μπορούν να ακολουθούν το σύνολο του μονοπατιού – το πρώτο από τις οκτώ χαρτογραφημένες ιστορικές περιπατητικές διαδρομές τής προ του Αθω περιοχής στη Χαλκιδική – που φέρει ειδική σήμανση και αποτελεί πόλο έλξης για οδοιπόρους από όλο τον κόσμο.

Για μια επίσκεψη ως τα διαμερίσματα του τραγικού θεού Πάνα δεν χρειάζεται να πάρετε γλυκά και να φορέσετε τα καλά σας. Ορειβατικά μποτάκια και τέσσερις ώρες περπάτημα για να φτάσετε σε υψόμετρο 1.310 είναι αρκετά. Με αφετηρία τον αρχαιολογικό χώρο των Δελφών και μέσω του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού και απαραίτητη στάση στο Μουσείο Δελφικών Εορτών, το συγκεκριμένο μονοπάτι συμπίπτει σε μεγάλο βαθμό με το διεθνές Ε4 που ξεκινά από το Γιβραλτάρ και φτάνει

ως την Κύπρο. Προσφέρει δε μοναδική θέα στις εντυπωσιακές Φαιδριάδες και την Κασταλία, αλλά και τη Βόρεια Πελοπόννησο, ενώ στον τερματισμό τους οι επισκέπτες που ακολούθησαν τα ίχνη του Πάνα φτάνουν στο Κωρύκιο Αντρο, την κατοικία του, σπήλαιο που ο περιηγητής Πausanias είχε χαρακτηρίσει το σημαντικότερο της περιοχής.

Κι αν θεωρείτε ότι ο Πάνας είναι μια θεότητα

Όλο και περισσότεροι επιδιώκουν να ακολουθήσουν τους δρόμους όπου κάποτε περπατούσαν ο Αριστοτέλης και ο Πausanias

ήσσοнос σημασίας, για την οποία δεν αξίζει να ανεβείτε τόσο ψηλά, ένα άλλο αρχαίο μονοπάτι, στον Ψηλορείτη αυτή τη φορά, θα σας οδηγήσει στο Ιδαίο Αντρο, το σπήλαιο όπου ο μύθος θέλει να γεννήθηκε ο πατέρας θεών τε και ανθρώπων, ο Δίας. Με αφετηρία λοιπόν το σπήλαιο που βρίσκεται στη βόρεια πλευρά του Ψηλορείτη, η κυκλική διαδρομή – με μήκος που ξεπερνά τα 15 κλμ., διάρκειας

οκτώ ωρών και υψηλής δυσκολίας – οδηγεί σε ένα σημείο με εντυπωσιακή θέα προς το Κρητικό και το Λιβυκό Πέλαγος, που συνδέεται με τον Διγενή Ακρίτα, τη Σέλα. Εκεί θέλει ο θρύλος τον Διγενή να κάθεται και όταν διψούσε έσκυβε να πει νερό από το ποτάμι, αλλά πολλές φορές τα γένια του εμπόδιζαν το νερό να περάσει με αποτέλεσμα να ξεχειλίζει και να πλημμυρίζει η πεδιάδα της Μεσο-

1. Στο Κωρύκιο Αντρο, την κατοικία του θεού Πάνα, καταλήγει το μονοπάτι που ξεκινά από τον αρχαιολογικό χώρο των Δελφών.
2. Μοναδική είναι η θέα από υψόμετρο 1.310 στους Δελφούς.
3. Το μήκους 6.790 μ. αρχαίο μονοπάτι που ξεκινά από το φρούριο της Φυλής, συνδέεται με άλλα μονοπάτια της Πάρνηθας.
4. Από τα μυκηναϊκά χρόνια χρονολογείται το μονοπάτι του Αγίου Ανδρέα που συνδέει το Ιερό του Ασκληπιού στην Επίδαυρο με το λιμάνι.
5. Στα ίχνη του ιδρυτή της Περιπατητικής Σχολής βαδίζουν όσοι επιλέξουν τον Αριστοτελικό Περίπατο στη Χαλκιδική

σαράς. Στη συνέχεια της διαδρομής και σε απόσταση 3,5 κλμ. βρίσκεται το Καμαραϊκό Σπήλαιο, όπου έχουν βρεθεί εξαιρετικής ποιότητας αγγεία της μινωικής εποχής με πολύ λεπτά τοιχώματα, ενώ στην επιστροφή μπορείτε να θαυμάσετε το οροπέδιο της Νίδας – προκύπτει από τη λέξη Ίδα που σημαίνει δένδρο κατάλληλο για ξυλεία –, το οποίο αποτελούσε άντρο κυνηγημένων αλλά και επαναστατών σε όλες τις περιόδους της ιστορίας της Κρήτης.

Ουδείς αποκλείει ότι πάτησε τούτο το μονοπάτι, που οδηγεί από τη Σκάλα στη Χώρα της Πάτρας, ο Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος, όταν εξόριστος στο νησί έγραψε την Αποκάλυψη. Όσοι πάντως αποφασίσουν να διανύσουν τη 40λεπτη εύκολη διαδρομή μήκους 1,7 κλμ. θα έχουν την ευκαιρία να περπατήσουν ανάμεσα σε ένα όμορφο πευκόδασος, να απολαύσουν το γραφικό λιμάνι της Σκάλας από ψηλά, αλλά το κυριότερο να φτάσουν με τα πόδια στο σπήλαιο όπου ο Θεός υπαγόρευσε στον Ιωάννη το κείμενο της Αποκάλυψης. Στην ίδια διαδρομή η περιπατητής συναντά και την Πατριάδα Σχολή.

ΑΠΟ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

ΣΗΜΕΡΑ δεν φαίνεται παρά ένα μονοπάτι κρυμμένο πίσω από την πυκνή βλάστηση. Το μονοπάτι που είναι γνωστό όμως ως του Αγίου Ανδρέα στην Επίδαυρο είναι εκείνο που συνέδεε το Ιερό του Ασκληπιού – στο θεραπευτικό συγκρότημα του οποίου ανήκει και το περίφημο Αρχαίο Θέατρο της Επιδαύρου – με το λιμάνι και η διάνοιξή του ανάγεται ήδη στα μυκηναϊκά χρόνια. Μάλιστα, σε αυτόν τον αρχαίο δρόμο έχουν διασωθεί ίχνη από τις αμαξοτροχιές, ενώ από εκεί φέρεται να πέρασε και ο Πausanίας και περιγράφει την περιοχή ως γεμάτη με άγριες ελιές. Αρχαίο είναι και το μήκους 6.790 μ. μονοπάτι που ξεκινά από το φρούριο της Φυλής, στην Αττική. Στη διαδρομή από το βαριά πληγωμένο από τον σεισμό του 1999 ιστορικό φρούριο συναντά ο οδοιπόρος αρχαίο αυλάκι για νερό, λαξευμένο στον βράχο, κατάλοιπα από δεξαμενές και ό,τι έχει απομείνει από ένα γεφύρι για να καταλήξει στη Φυλή, ενώ το συγκεκριμένο μονοπάτι συνδέεται με άλλα μονοπάτια που έχουν αναδειχθεί στην Πάρνηθα.